

Un objectiu llargament reivindicat

Catalunya es dota del primer pla integral de salut mental

El programa implica totes les conselleries amb alguna cosa a aportar al pacient

Persegueix millorar la vida del malalt i del seu entorn, i reduir l'estigma social

VÍCTOR VARGAS LLAMAS
BARCELONA

Tantes arestes com facetes vitals. Les necessitats de les persones amb problemes de salut mental transcendeixen la dimensió estrictament sanitària. Una realitat que es manifesta en el dia a dia d'aquesta població així com en el dels que conformen el seu entorn directe, i que, no obstant, no havia trobat fins ara una rèplica adequada en forma dels serveis proveïts pels poders públics.

La Generalitat presenta avui el Pla integral d'atenció a les persones amb trastorn mental i addiccions, un projecte que compta amb el beneplàcit inicial de les entitats socials del sector de la salut mental, que han constatat que, per primera vegada, l'estratègia s'ha abordat des d'una perspectiva transversal. Les entitats han consensuat el seu contingut amb els departaments de Salut, Benestar Social i Família, Ensenyament, Justícia, Empresa i Ocupació, Interior i Economia i Coneixement. Una fita inèdita, tradicionalment reivindicada per les organitzacions i que aquesta vegada ha fructificat amb l'arbitratge de Presidència, que ha evitat algunes pugnes competencials entre els departaments interessats, explica Enric Arqués, president del Fòrum de Salut Mental.

QÜESTIONS PRÀCTIQUES // La Generalitat, entitats representatives de persones amb aquesta problemàtica, famílies, proveïdors i professionals del sector han deixat consignats els principals objectius a complir: millorar l'atenció i la qualitat de vida dels afectats i del seu entorn; aplicar estratègies de promoció, prevenció, atenció i reinserció social i laboral; afavorir la seva participació com a ciutadans i reduir desigualtats, així com disposar d'un instrument de planificació i prioritització de polítiques públiques.

«S'ha d'adaptar l'àmbit de la salut mental al nivell social i econòmic del país i tenir en compte que afecta diferents àrees de la vida: feina, formació, àmbit legal...», exposa

Arqués. Dos eixos sobre els quals es vol avançar en assumptes com «l'accés a la vivenda, l'atenció a nens i joves i la promoció d'entorns inclusius», entre altres aspectes fonamentals que destaca el president de la Federació Catalana d'Entitats de Salut Mental en Primera Persona, Edgar Vinyals. I qüestions pràctiques, com «definir millor els itineraris per evitar pelegrinatges per diferents serveis fins a trobar l'adequat», diu.

Es tracta d'una iniciativa estretament lligada a la necessitat «de

potenciar la inclusió social i participativa de les persones amb aquesta problemàtica», alhora que s'«intensifica la pedagogia perquè la resta de la comunitat conegui aquesta realitat i es puguin eradicar prejudicis», destaca Vinyals. Una realitat que qualsevol pot viure el dia de demà en primera persona: segons dades de la Generalitat referents al 2013, la població catalana de 15 o més anys té el 12,4% de possibilitats de patir un trastorn mental.

L'impacte social d'aquests trastorns té un cost estimat d'entre el 3% i el 4% del PIB a Europa. Per això «l'aspecte econòmic és determinant» per impulsar el pla i reduir despesa pública, diu Vinyals. No obstant, el director de docència i investigació de l'Institut de Neuropsiquiatria i Addiccions del Parc Salut Mar, Antoni Bulbena, alerta de la pertinència de mantenir la prioritat en el pacient i el seu entorn. «El pla no pot comportar un estalvi en primera instància davant tantes necessitats que s'han de cobrir. Els que vivim la situació des de primera línia sabem que només es pot arribar a rebaixar costos a llarg termini i si les coses es fan bé», destaca el psiquiatre.

ACCIONS EFICACES // «¿Quines prioritats es perceben com les més flagrants des d'aquesta primera línia? «Primer, els problemes greus, les patologies psicòtiques; en un segon bloc, els malalts d'ansietat i/o depressió, i a continuació problemes específics com l'increment de suïcidis, sobretot entre els joves», argumenta Bulbena. L'abordatge de tot això necessita una perspectiva «integral», que el doctor considera «necessària» perquè aquesta vegada «des bones intencions es converteixin en accions eficaces», i les persones amb trastorn mental i les que les envolten recuperin un aspecte imprescindible: «la llibertat». «Les patologies mentals requereixen mesures que alleugereixin les limitacions de l'afectat per millorar la seva independència i la del seu entorn».

El pla es presenta avui, però des que es va constituir la comissió in-

la història

PROCÉS LLARG I COMPLEX

REIVINDICACIONS

➔ Les reivindicacions del sector de la salut mental per integrar tots els departaments de les polítiques públiques catalanes en l'estratègia a seguir es remunten a molts anys enrere. Més fins i tot que el 2002, quan per primera vegada van demanar formalment a la Generalitat que donés prioritat a l'atenció de la salut mental des de les diferents perspectives. Malgrat diversos intents posteriors, no va ser fins al 2013 quan es va constituir la comissió interdepartamental de salut mental, que ha impulsat el pla que avui veu la llum.

ÀMBLIA REPRESENTACIÓ

➔ En el Pla integral d'atenció a les persones amb trastorn mental i addiccions hi participen les següents entitats: AMMFEINA, Associació Pro Salut Mental de Catalunya, Consorci de Salut i Social de Catalunya, ENCAIX, Federació de Salut Mental de Catalunya, Fòrum Salut Mental, La Unió Catalana d'Hospitals i el Consell Assessor de Salut Mental i Addiccions.

El pla integral de salut mental era una reivindicació històrica del sector.

La probabilitat de la població catalana adulta de patir un trastorn mental està al voltant del 12%

La iniciativa incideix en aspectes com l'accés a la vivenda, la justícia, la formació i la inclusió social i laboral

terdepartamental de salut mental, el mes d'abril de l'any passat, «ja s'han anat aplicant algunes de les mesures bàsiques», exposa Arqués. Vinyals especifica alguns d'aquests avanços, com la incorporació de Cultura «per treballar contra els estereotips socials» i Justícia «per a qüestions com la revisió dels procediments d'incapacitació» al projecte.

Les parts implicades són conscients que el pla és «a llarg termini», com explica Arqués. «No s'han de fer castells en l'aire. Amb l'actual situació econòmica no es podran fer les coses al ritme que ens agradaria. Hem de ser realistes, establir prioritats i aprofitar aquest consens històric per millorar les condicions de les persones amb trastorn mental i combatre la seva estigmatització», conclou el president del Fòrum de Salut Mental. ■